

Veiligheid
in de
bouw

Conferentie
Veiligheid in de Bouw

Woensdag 25 januari 2023

Welkom in X

Wij willen structureel de integrale veiligheid van ontwerp, bouw en gebruik in de volle breedte van de ontwerp-, bouw- en technieksector vergroten.

Doe je mee?

Van kakafonie naar samen muziek maken

Programma conferentie

Plenair

13:00 – 13:20 uur: Introductie programma Veiligheid in de bouw

13:15 – 14:10 uur: Toelichting op de drie thema's door de werkgroepen

14.10 – 14.20 uur: Pauze / naar break-outruimte

Break-outs: aan het werk

14:20 – 15:50 uur: In drie rondes in gesprek over het gedachtegoed per thema:

- **Regie op veiligheid**
- **Borgen constructieve veiligheid**
- **Versterken lerend vermogen**

15:50 – 16:00 uur: Pauze / naar plenaire ruimte

Plenair

16:00 – 17:00 uur: Terugkoppeling uit break-outs, paneldiscussie en ondertekening Manifest

17:00 – 18:00 uur: Informele afsluiting

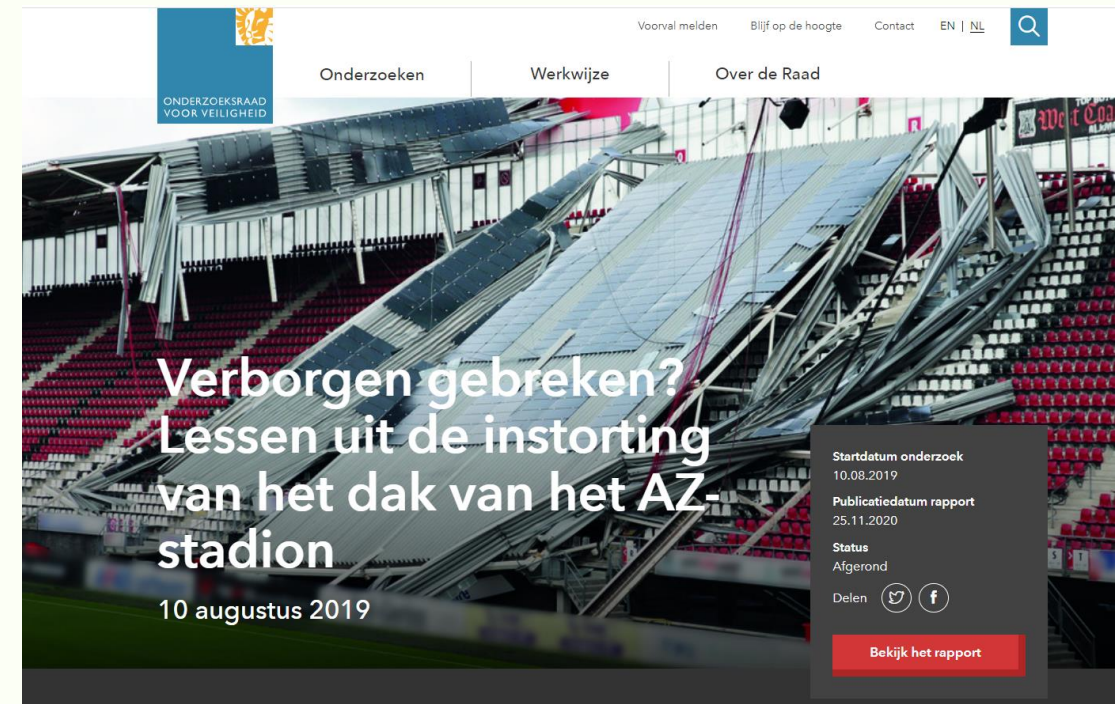
Waarom Veiligheid in de Bouw?

Opdracht van de Onderzoeksraad voor Veiligheid: “Maak het ontwerpen, bouwen, overdragen en gebruiken van bouwwerken structureel veiliger.”

Zijn het unieke incidenten?

- Omvallen hijskranen Alphen a/d Rijn (2015)
- ‘Haarscheurtjes’ in de Merwededebrug (2016)
- **Instorten parkeergarage Eindhoven Airport (2017)**
- **Instorting dak van het AZ stadion (2019)**
- Duikongeval Afsluitdijk (2022)

Hoe urgent is de noodzaak tot verbetering?

A12 Zoetermeer dicht: ontmanteling brug

Recordaantal ongelukken met pijlwagens en botsabsorbers bij wegwerkzaamheden

Fietser gewond na val van openstaande brug in Haarlem

Dodelijk ongeval project Afsluitdijk

Vijf organisaties bundelen hun krachten

“Wij willen afrekenen met de uitspraak dat er in de bouwsector nu eenmaal ongelukken kunnen gebeuren. Wij nemen onze verantwoordelijkheid!”

Doel programma: Veilige bouwwerken zonder ernstige ongevallen

GOVERNANCE
CODE
VEILIGHEID
BOUW

VNconstructeurs

Gedachtegoed in drie thema's

Regie op veiligheid

Borging constructieve
veiligheid

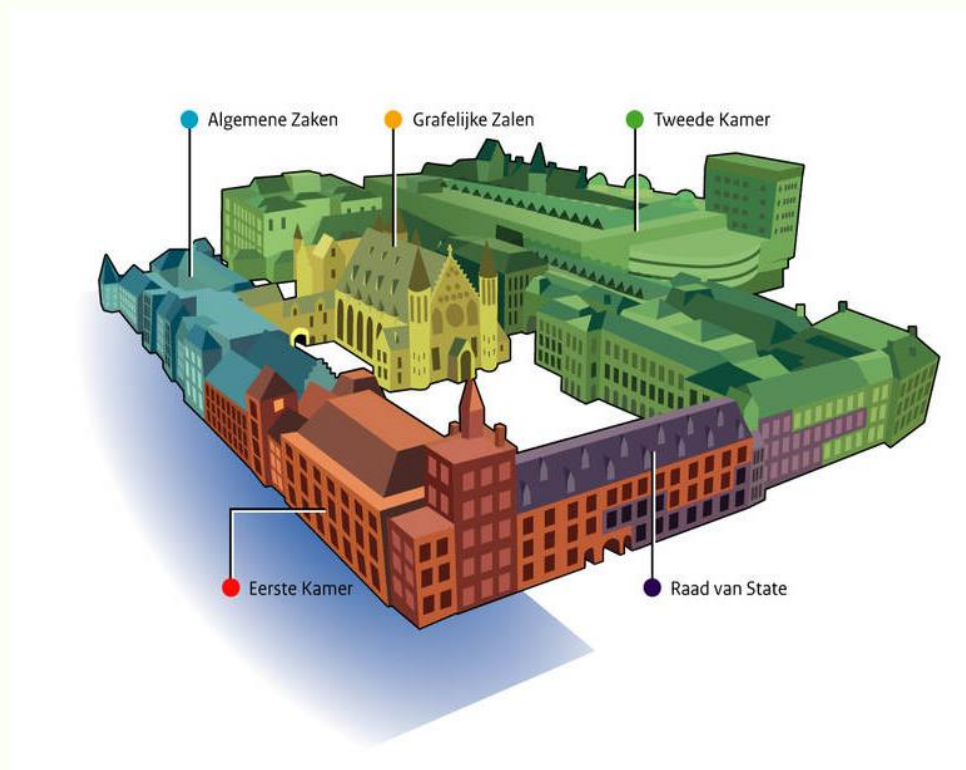

Versterken lerend
vermogen

Toetsing gedachtegoed in leerprojecten

Leerproject	Belangrijkste partijen
Renovatie Binnenhof	Rijksvastgoedbedrijf, Heijmans, VolkerWessels, TBI, Arup, RHDHV, Arcadis, OMA en Dok architecten
Rijkskantoor Herman Gorterstraat Utrecht	Rijksvastgoedbedrijf, Dura Vermeer
Lareneveld: 56 woningen Veld C, Almere	BAM AM, BAM Wonen, BAM A+E
Verdubbeling Rijbaanstelsel Schiphol – Avioduct over de A4	Schiphol Projects, Heijmans Infra Schiphol, Heijmans Infra Centrale Projecten, VolkerWessels en BAM
Provincie Noord-Holland – Implementatie Handleiding Veiligheid	Provincie Noord-Holland
A13/A16	Rijkswaterstaat, Besix, Dura Vermeer, Van Oord, TBI
Herstel Breedplaatvloeren Rijkskantoor Turfmarkt 147	Rijksvastgoedbedrijf
Regievoering op kleine projecten in Rotterdam	Ingenieursbureau gemeente Rotterdam

Renovatie Binnenhof

56 woningen Larense Veld Almere

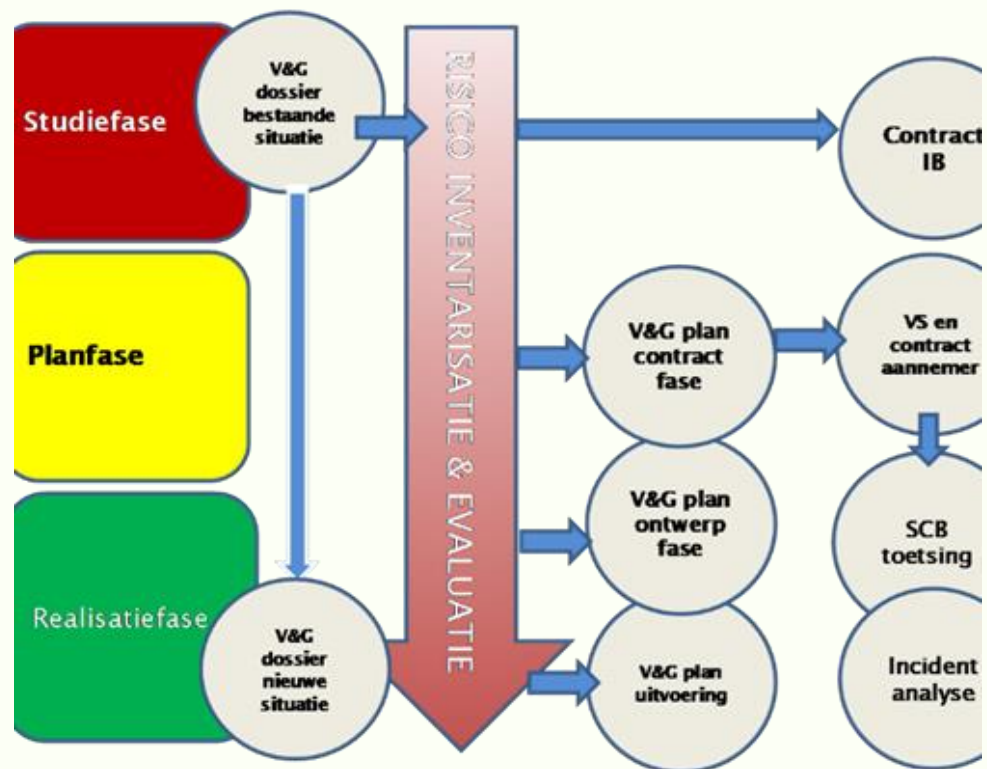

Renovatie Herman Gorter Complex

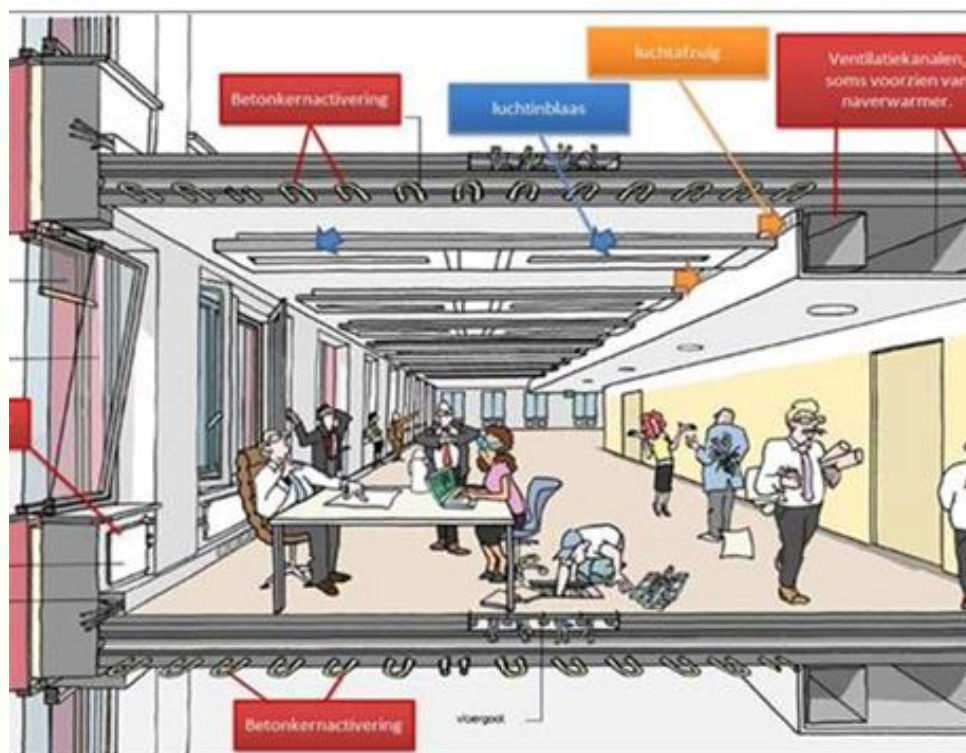
Schiphol – Avioduct over de A4

Provincie Noord-Holland - Handleiding
Veiligheid

Rijksweg A13/A16

Herstel Breedplaatvloeren
Rijkskantoor Turfmarkt 147

Ingenieursbureau Gemeente Rotterdam
– Regievoering op kleine projecten

Manifest Structureel Veiliger

Partijen of individuen verklaren dat zij 'altijd veilig' als uitgangspunt hanteren van ieders handelen in het bouwproces.

Dit betekent dat ieder accepteert dat er vanuit veiligheidsperspectief gehandeld wordt in projecten, contracten en de activiteiten waarbij hij/zij betrokken is, daar zelf naar handelt en daar anderen op aanspreekt.

*Organisaties en individuen onderschrijven dat zij als ambassadeurs van dit gedachtegoed zullen optreden.
JIJ OOK?*

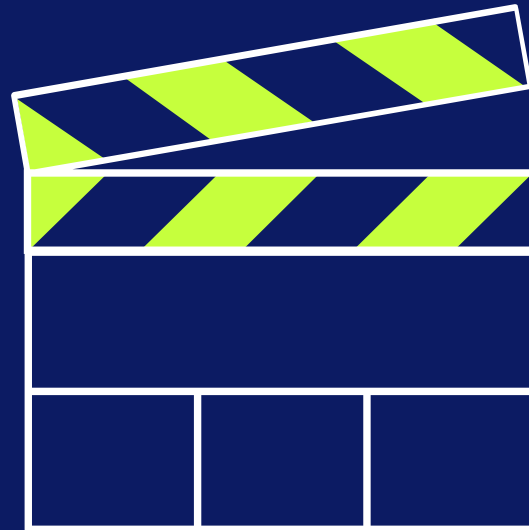

Veiligheid
in de
bouw

Marleen Hermans – TU Delft
Werkgroep Regie op veiligheid

Patrick Janssen (ProRail)
Werner van Eck (Heijmans)
Anton van Opzeeland (Rijkswaterstaat)
Hans Wentink (BAM)
Henk van Vulpen (Rijksvastgoedbedrijf)
Frans van Ekershot (Rijksvastgoedbedrijf)
Connie van Rossum (NLIngenieurs)
Marleen Hermans (TU Delft)

Veiligheid in de bouw

Regie op veiligheid

Regie op veiligheid

**Van losse onderwerpen naar
doorlopende aandacht voor veiligheid
en aansturing in samenhang**

Waarom regie?

- Doorlopende aandacht – van initiatief tot sloop - ontbreekt
  - Integrale blik ontbreekt
  - Kennis van bestaande wettelijke taken en verantwoordelijkheden is beperkt
  - Toepassing van bestaande wettelijke taken en verantwoordelijkheden blijft achter
-

Wettelijke basis: zorgplicht

Opdrachtgevers: Burgerlijk Wetboek

Werkgevers: Arbeidsomstandighedenwet

Eigenaren: Woningwet & (straks) Omgevingswet

Overige: AMvB's zoals Bouwbesluit en
Arbeidsomstandighedenbesluit

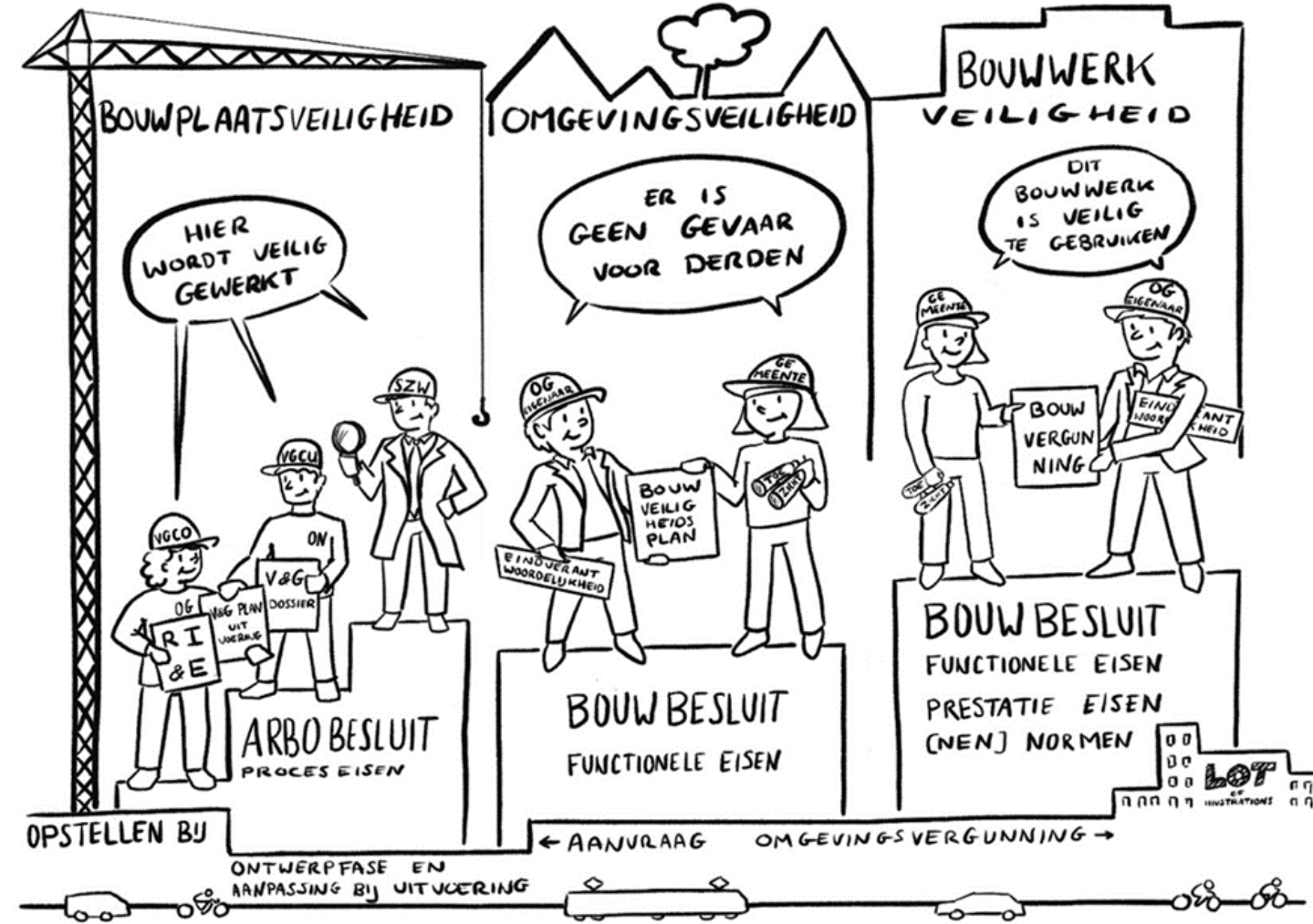
Wat is regie op veiligheid?

'Altijd veilig' als principe.

In en over **alle stadia van het bouwproces** vergewissen we ons ervan dat **veiligheid geborgd is en blijft** en aan **wettelijke verplichtingen is voldaan**.

Integrale beschouwing

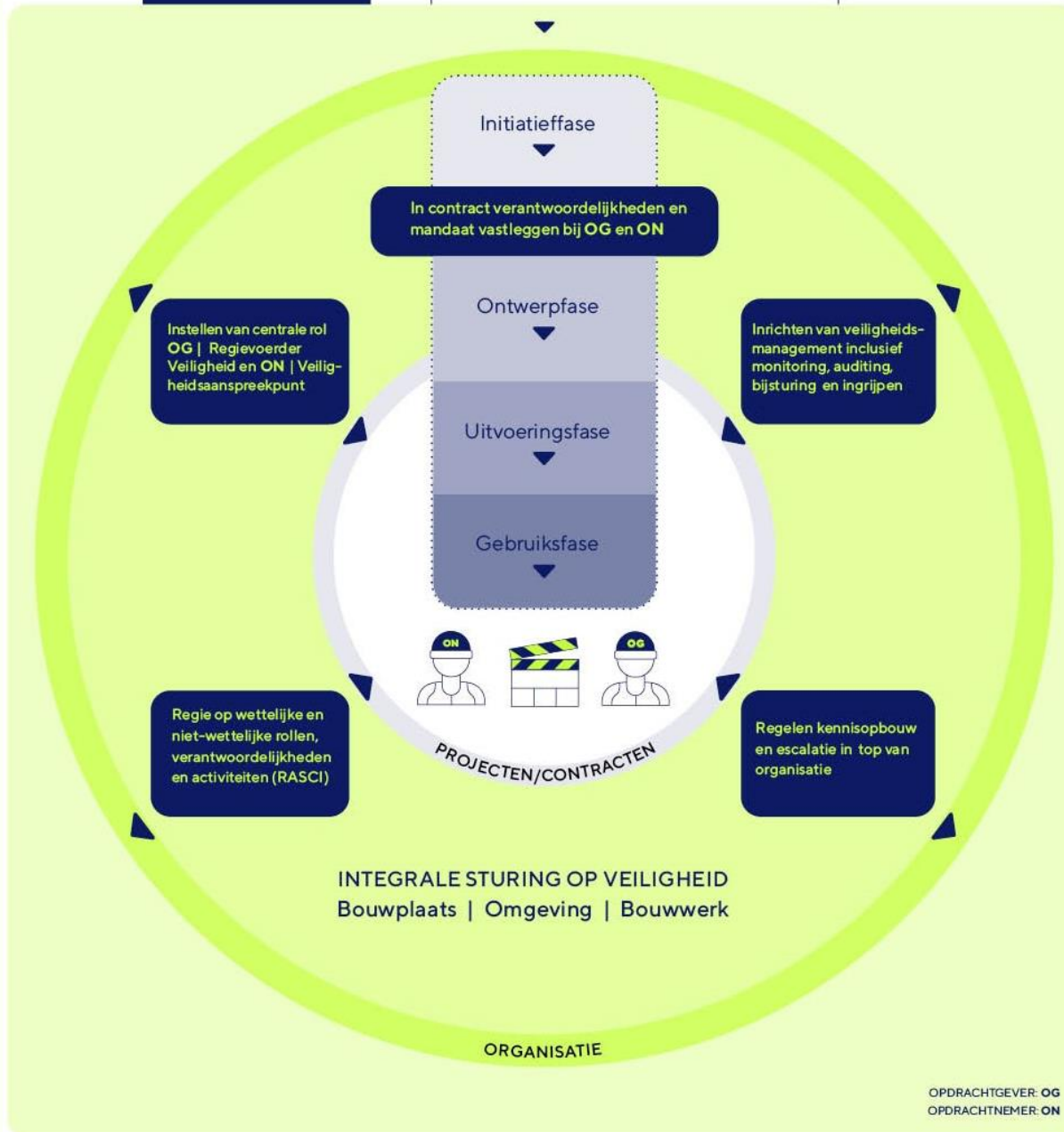

We organiseren regie op veiligheid door:

1. **Regievoerder Veiligheid** over alle fases en met mandaat bij eigenaar en initiatiefnemer (opdrachtgever)
2. **Veiligheidsaanspreekpunt** met mandaat (opdrachtnemer(s))
3. **Safety Officer** bij elke organisatie werkzaam in de sector
4. **Privaatrechtelijke ('contractuele') vastlegging** van rollen op het gebied van veiligheid

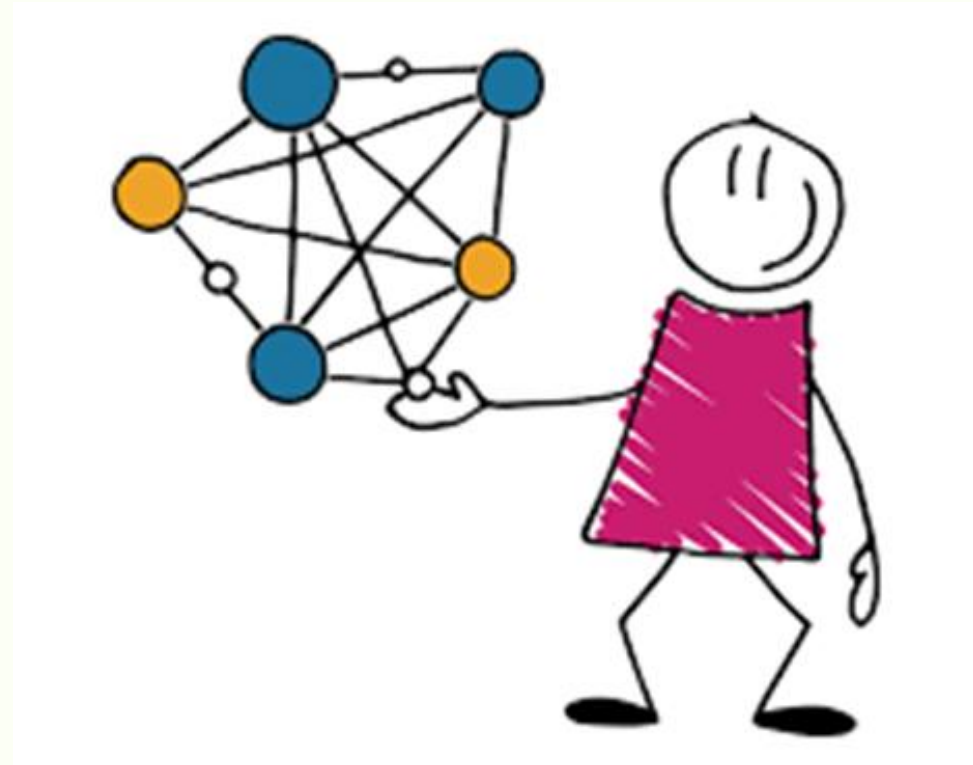

Inrichting

Mandaat

- Projecten, contracten en beheeractiviteiten
- Tweedelijl geen uitvoeringsverantwoordelijkheid
- Inzicht, samenhang, kaders, lerend vermogen
- Project = uitvoeringsverantwoordelijk
- Rollen, geen functies
- Samenvoegen met andere rollen mag, mits eigenstandig en mandaat
- Veiligheidsmanagement passend bij aard, omvang & complexiteit
- Kennis & competenties

Veiligheid in de bouw

RASCI - Organisatie Regie op Veiligheid										
	Safety Officer (SO)	Opdrachtgever v.h. contract	Opdrachtnemer	Projectmanager en of beheerder	Regievoerder Veiligheid Opdrachtgever	Veiligheids-aanspreekpunt Opdrachtnemer	Veiligheids-coördinator directe Omgeving	V&G Coördinator Ontwerpfase Opdrachtgever	V&G Coördinator Uitvoeringsfase Opdrachtnemer	Niveau
	Opdrachtnemer	(Project - Instandhouding)	(Project - Instandhouding)	(Opdrachtgever Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	
										Type verantwoordelijkheid
Binnen de organisatie (eind)verantwoordelijk voor het bewaken van de aandacht voor veiligheid van (een) bouwwerk(en) en bouwprocessen, adviseren rondom veiligheidsissues en het bevorderen van het lerend vermogen. Verantwoordelijk voor het aantoonbaar borgen van de integrale veiligheidsketen conform wet- en regelgeving en in lijn met het veiligheidsbeleid of de veiligheidsverklaring.	A	R	R	R	R	C		I	I	
Het opstellen en het integraal implementeren van de veiligheidskaders en/of -richtlijnen (incl. het veiligheidsbewustzijn en -gedrag). Deze kunnen worden vastgelegd in een veiligheidsverklaring of veiligheidsbeleid en moeten voldoen aan wet- en	A	R	R	R	C	C		S	S	

Taakomschrijving

Fase of type (project / contract of instandhouding)

Toegevoegde Regierollen

Rolduiding en wie heeft de rol

Niveau

Type verantwoordelijkheid

Binnen de organisatie (eind)verantwoordelijk voor het bewaken van de aandacht voor veiligheid van (een) bouwwerk(en) en bouwprocessen, adviseren rondom veiligheidsissues en het bevorderen van het lerend vermogen. Verantwoordelijk voor het aantoonbaar borgen van de integrale veiligheidsketen conform wet- en regelgeving en in lijn met het veiligheidsbeleid of de veiligheidsverklaring.

Het opstellen en het integraal implementeren van de veiligheidskaders en/of -richtlijnen (incl. het veiligheidsbewustzijn en -gedrag). Deze kunnen worden vastgelegd in een veiligheidsverklaring of veiligheidsbeleid en moeten voldoen aan wet- en

RASCI – Projecten & Instandhouding (inclusief contracten) Regie op Veiligheid

	Safety Officer (SO)	Opdrachtgever v.h. contract	Opdrachtnemer	Projectmanager en of beheerder	Regievoerder Veiligheid Opdrachtgever	Veiligheids-aanspreekpunt Opdrachtnemer	Veiligheids-coördinator directe Omgeving	V&G Coördinator Ontwerpfase Opdrachtgever	V&G Coördinator Uitvoeringsfase Opdrachtnemer
	Opdrachtgever Opdrachtnemer	(Project - Instandhouding)	(Project - Instandhouding)	(Opdrachtgever Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)	(Projecten - Instandhouding)
De veiligheidsonderwerpen zoals beschreven in een veiligheidsbeleid of veiligheidsverklaring integraal toepassen bij de realisatie (voor alle projectfasen Initiatief, Ontwerp en Uitvoering) en de instandhouding (Beheerfase) van een bouwwerk. De integrale veiligheid heeft betrekking op bouwwerk-, bouwplaats- en omgevingsveiligheid. Alle aspecten moeten voldoen aan wet- en regelgeving en in lijn zijn met het veiligheidsbeleid of de veiligheidsverklaring.	C	A	R	R	C	C	S	C	I
Veiligheid moet integraal aantoonbaar geborgd zijn en blijven voor alle typen contractvormen bij de realisatie (voor alle projectfasen Initiatief, Ontwerp	C	A	S	R	C	S	C	C	

Veiligheid
in de
bouw

Rudi Roijackers (Lüning)
Werkgroep
Borging constructieve veiligheid

Bob Gieskens (VNconstructeurs)

Haike van Lottum (Mobilis)

Jetze Visser (Bureau de Bont)

Jurgen Hielema (Rijksvastgoedbedrijf)

Rudi Roijackers (Lüning)

Wiljan Houweling (Arcadis)

Veiligheid
in de
bouw

Borgen constructieve veiligheid

Borging constructieve veiligheid

**Van een inspanningsverplichting naar
een resultaatsverplichting**

Verantwoordelijkheid

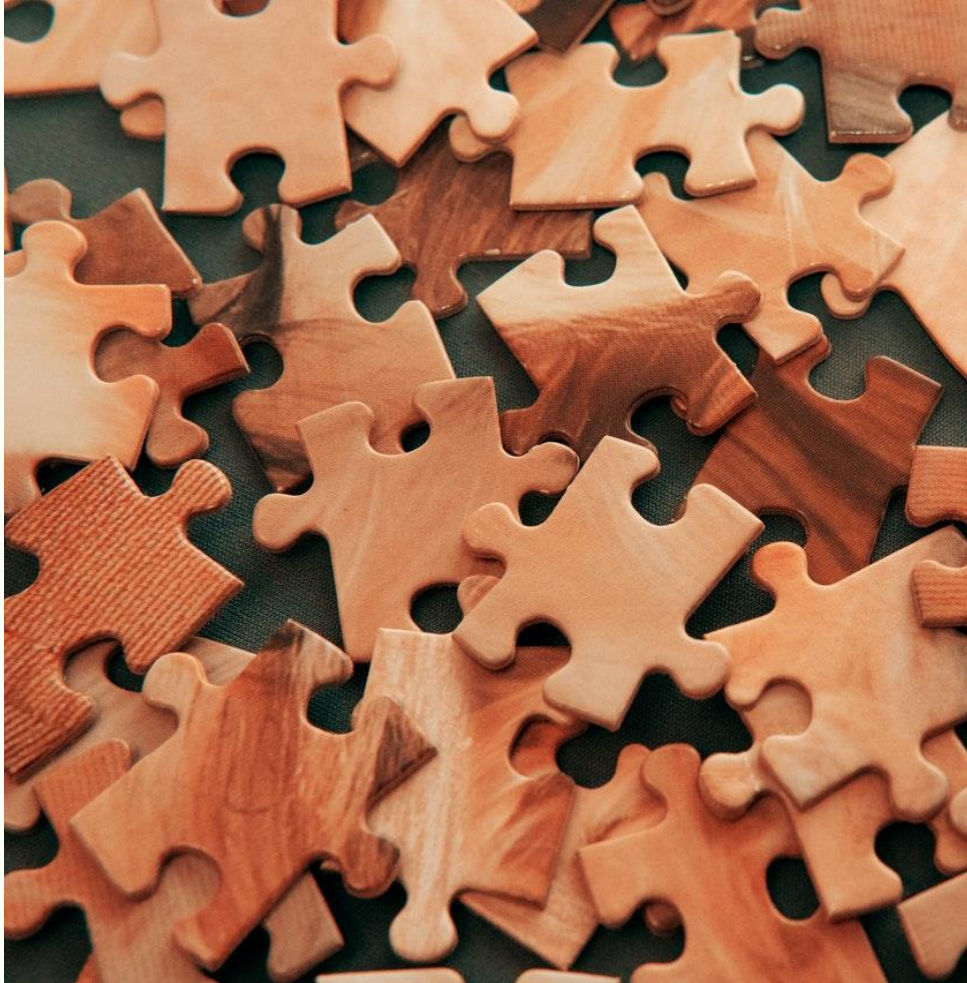
Wij, opdrachtgevers, adviseurs en bouwbedrijven, nemen de **verantwoordelijkheid** voor de **borging van de constructieve veiligheid**, ieder vanuit de eigen rol.

Wij zijn ons bewust van de verscheidenheid aan bouwopgaven, organisaties en projecten, maar hanteren zoveel mogelijk hetzelfde kader.

Constructieve veiligheid is geen streven, maar een **verplicht eindresultaat**.

Versnippering

Onderzoeksraad voor Veiligheid:

“Het bouwproces is verregaand **versnipperd**. Opdrachtgevers en opdrachtnemers dienen zich te realiseren dat de organisatorische complexiteit die hiermee gepaard gaat, een **keuze** is”

We gaan actief de **versnippering** van taken en verantwoordelijkheden tegen

Versterken

Onderzoeksraad voor Veiligheid:

“Het bouwproces is verregaand **versnipperd**. Opdrachtgevers en opdrachtnemers dienen zich te realiseren dat de organisatorische complexiteit die hiermee gepaard gaat, een **keuze** is.”

We gaan actief de **versnippering** van taken en verantwoordelijkheden tegen

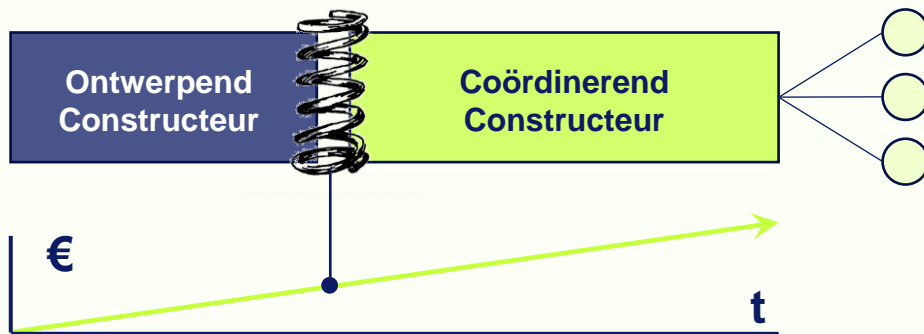
We versterken de rol van de **Coördinerend Constructeur**

In iedere fase één eindverantwoordelijke

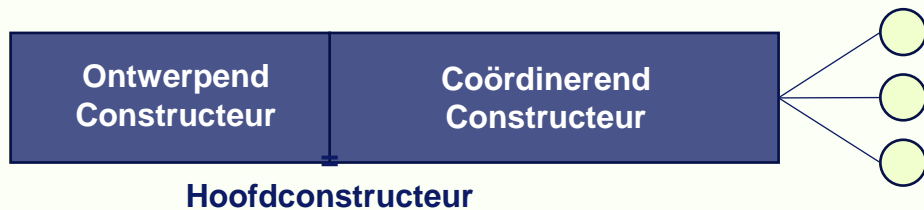

Er is in iedere fase slechts één constructeur eindverantwoordelijk voor de constructieve veiligheid.

Deze Coördinerend Constructeur komt in de lead. Zijn rol wordt versterkt, zijn taak wordt uitgebreid.

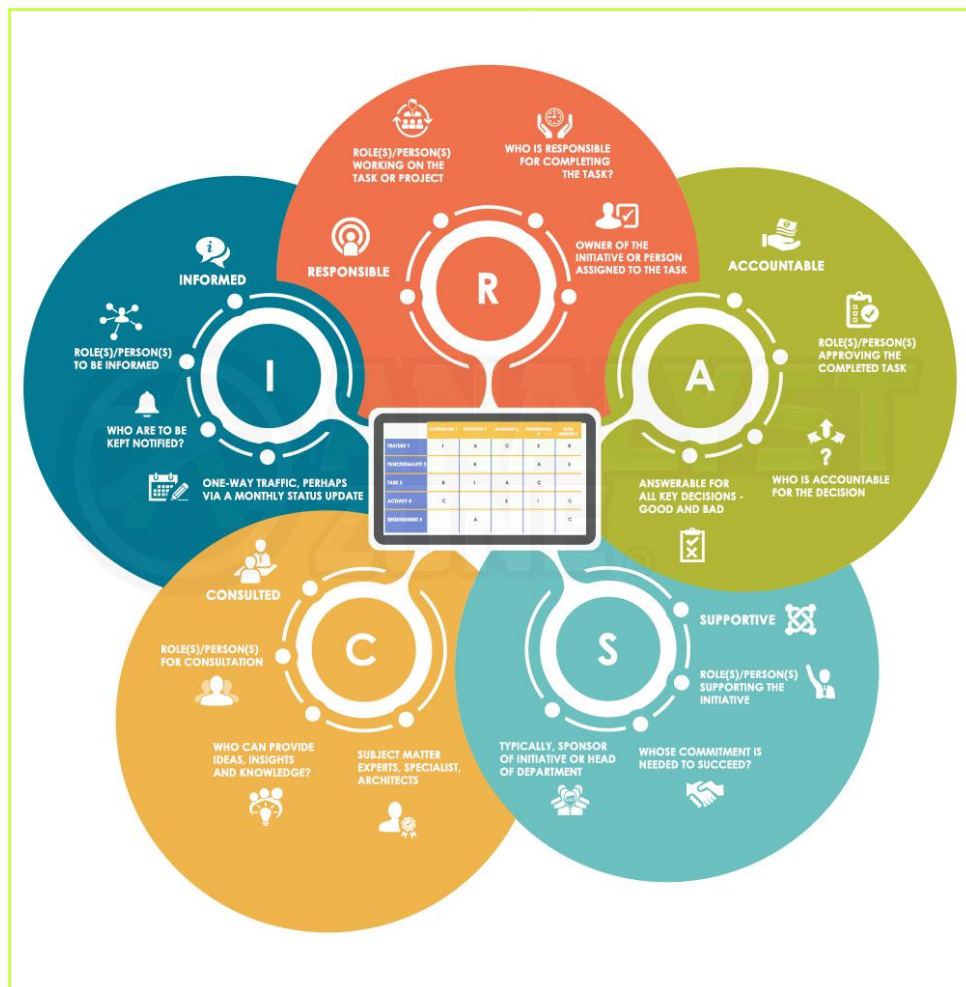

We gaan actief de **versnippering** van taken en verantwoordelijkheden tegen

We versterken de rol van de **Coördinerend Constructeur**

Eindverantwoordelijkheid

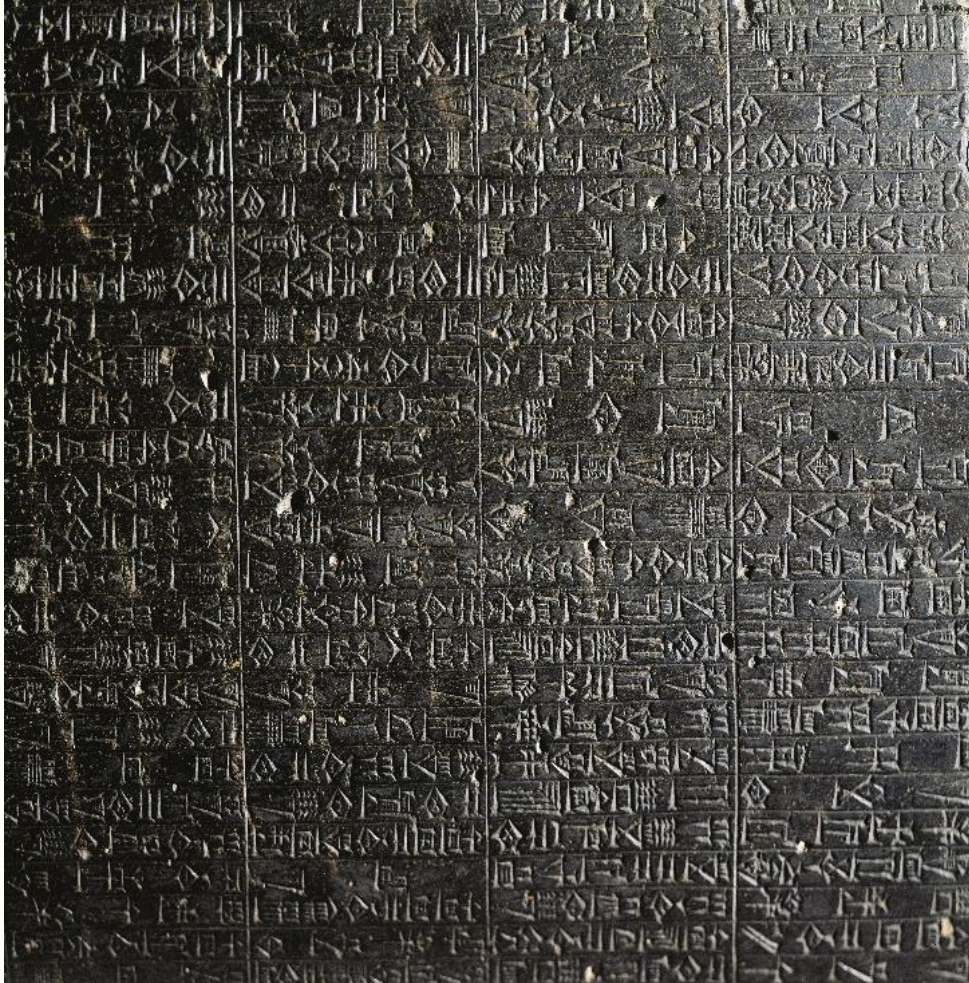

De (Coördinerend) Constructeur neemt en krijgt de **eindverantwoordelijkheid** voor de integrale constructieve veiligheid.

- Verantwoordelijke – Responsible
- Eindverantwoordelijke** – **Accountable**
- Ondersteunende – Supporting
- Geraadpleegde – Consulted
- Geïnformeerde – Informed

Verantwoordelijkheid kun je delegeren aan een ander, eindverantwoordelijkheid niet!

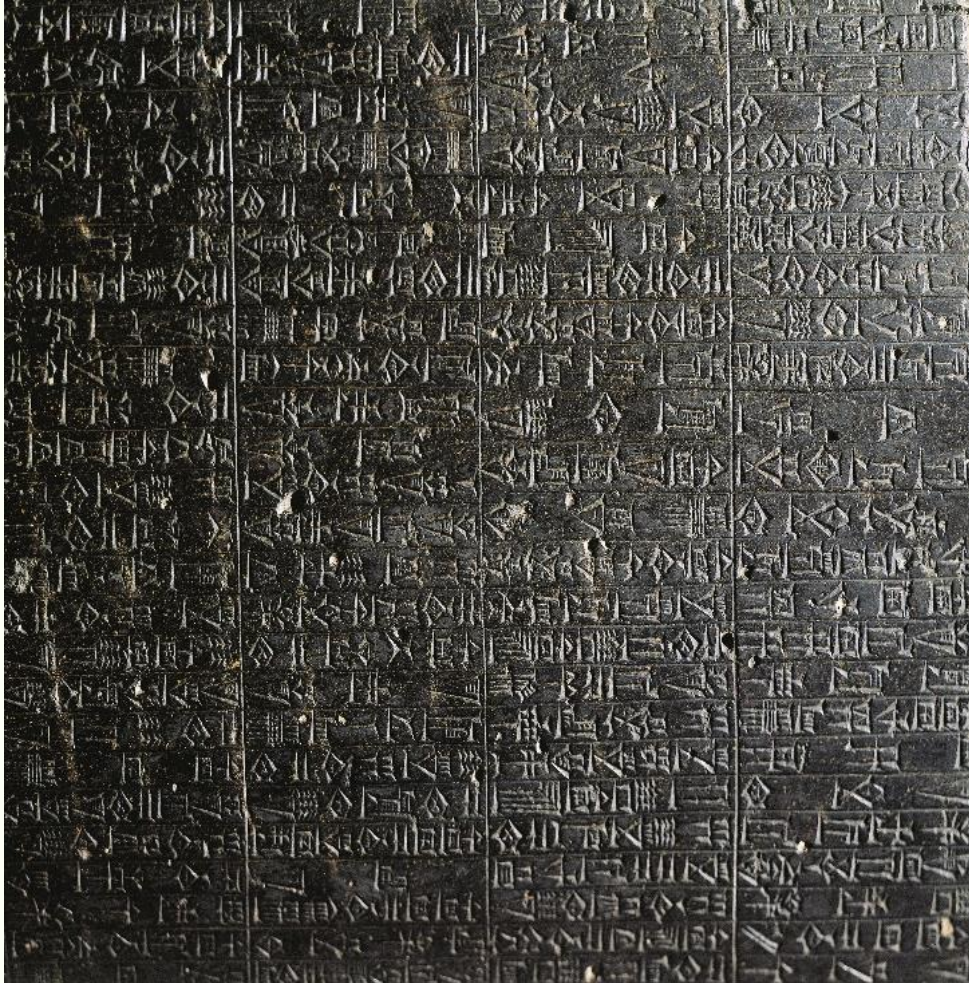
Resultaatverplichting

Wij gaan van een inspanningsverplichting naar een **resultaatverplichting**.

Resultaatverplichting

Wij gaan van een inspanningsverplichting naar een **resultaatverplichting**.

Hammourabi, Babylon, 2200 v.C.

*“Als een huis instort en de eigenaar de dood vindt,
moet ook de bouwer om het leven worden gebracht.”*

Resultaatverplichting

Wij gaan van een inspanningsverplichting naar een **resultaatverplichting**.

Resultaatverplichting

	Opdracht- gever	Coörd. Constr.	Bouwer
Taak 1 initiatief	A	C	C
Taak 2 ontwerp	I	A	C
Taak 1 realisatie	I	R	A

Wij gaan van een inspanningsverplichting naar een **resultaatverplichting**.

De Coördinerend Constructeur krijgt een resultaatverplichting op het **constructieve ontwerp**. Hiervoor draagt hij de eindverantwoordelijkheid.

De eindverantwoordelijkheid voor de **realisatie** van het ontwerp ligt bij de bouwer.

De Coördinerend Constructeur heeft wel een verantwoordelijkheid voor tijdelijke en hulpconstructies.

Aansprakelijkheid

De Coördinerend Constructeur accepteert een andere **aansprakelijkheid** voor de meer verantwoordelijke rol.

Om het risico van deze aansprakelijkheid te kunnen dragen en verzekeren worden **beheersmaatregelen** genomen: **kwaliteitsmaatregelen** die bijdragen aan de veiligheid, maar die ook tijd en geld kosten. Maar het levert ook iets op!

De beheersmaatregelen werken tweeledig: vermindering risico van aansprakelijkheid én vergroten veiligheid.

Mandaat

De Coördinerend Constructeur krijgt het **mandaat** om dit mogelijk te maken, ook richting deelconstructeurs die onder deze eindverantwoordelijkheid vallen.

Er is een eindverantwoordelijke: de C.C.

De C.C. kan (deel)taken delegeren

Dit vereist een mandaat van de C.C.

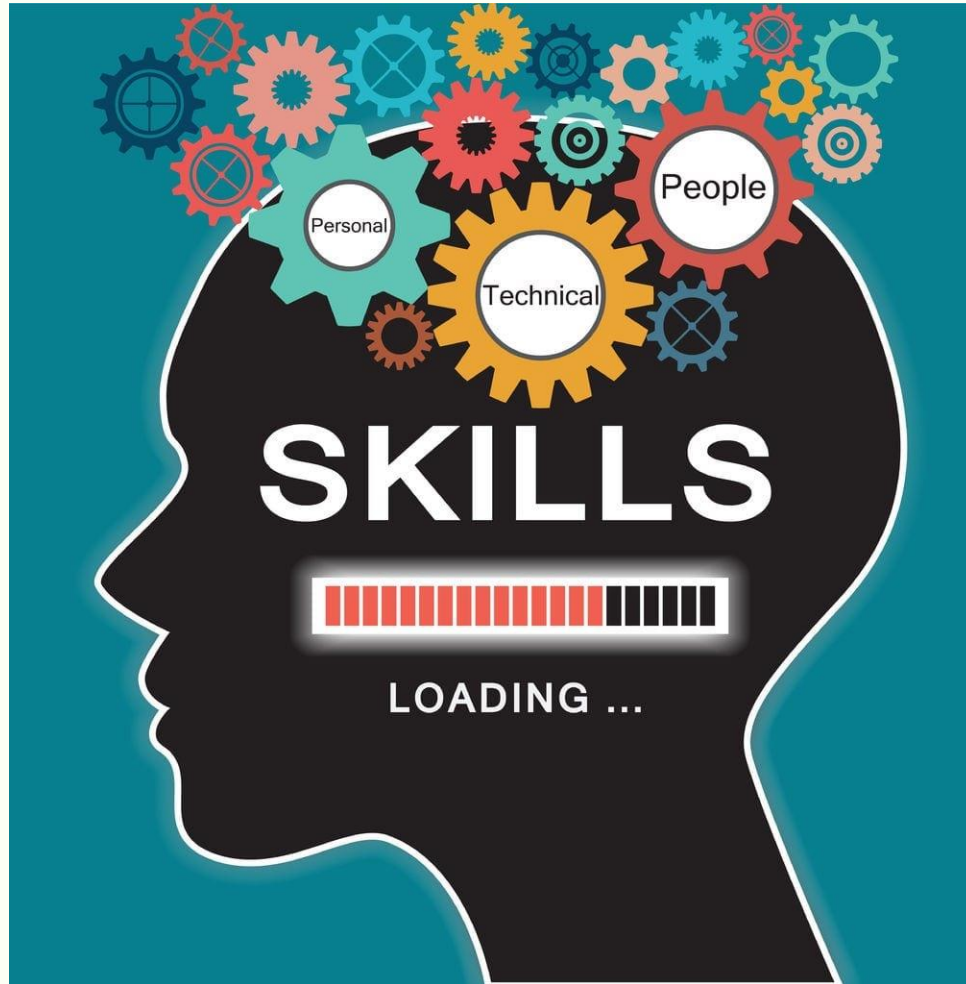

De C.C. is niet altijd direct gemachtigd

Hoe kunnen we dit beter regelen?

Competentie-eisen

Wij stellen **competentie-eisen** aan organisaties en sleutelfunctionarissen die passen bij de rol en de complexiteit van het project en borgen dat deze in projecten worden uitgevraagd en toegepast.

De Coördinerend Constructeur die de eindverantwoordelijkheid op zich neemt is een rechtspersoon, meestal een organisatie.

De competentie-eisen worden zowel gesteld aan de organisatie die de eindverantwoordelijke rol op zich neemt, als aan de medewerkers die zij daartoe inzet.

Professionele tegenspraak

Wij hanteren actief de beginselen van **'professionele tegenspraak'**.

Wij zorgen ervoor dat onze organisaties en projecten een sociaal veilige omgeving bieden om professionele tegenspraak toe te passen en monitoren dat.

We nemen als persoon en als organisatie een actieve rol in het borgen van veiligheid.

Doel: veilige constructie

Versnippering tegengaan

In elke fase één Constructeur
eindverantwoordelijk

De Coördinerend Constructeur:

- krijgt een resultaatverplichting
  - neemt bijbehorende aansprakelijkheid
- Randvoorwaarde: mandaat

BORING DOOR:

Toetsing en toezicht

Acceptatie ontwerp

- Ontwerpfase
- Uitvoeringsfase

Professionele tegenspraak

Detailuitwerking
deelconstructeurs

Resultaat: veilige constructie

Op deze manier gaan wij zorgen voor
veilige constructies.

Hiervoor vragen wij jullie **commitment!**

Veiligheid
in de
bouw

Willemien Bosch (NLingenieurs)
Werkgroep
Versterken lerend vermogen

Jacolie Eijer - opgevolgd door Willemien Bosch (NLingenieurs)

Clemens van den Enden (Bouwend Nederland)

Anton van Opzeeland (Rijkswaterstaat)

Willem de Bont (BdB Groep) - opgevolgd door Koene Talsma

Veiligheid
in de
bouw

Versterken lerend vermogen

Versterken lerend vermogen

**Van een schuldcultuur naar een
leercultuur**

Alles draait om mensen

Mensen zijn de belangrijkste schakel om bouwwerken veilig te kunnen maken en gebruiken.

Mensen leren door:

- Voldoende **sociale veiligheid**
- Zich **kwetsbaar** durven opstellen
- **Realistische inschatting** van risico's
- **Durven** te melden
- Voldoende **kennis** van processen

1. Straal uit 'Waarom we dit doen'

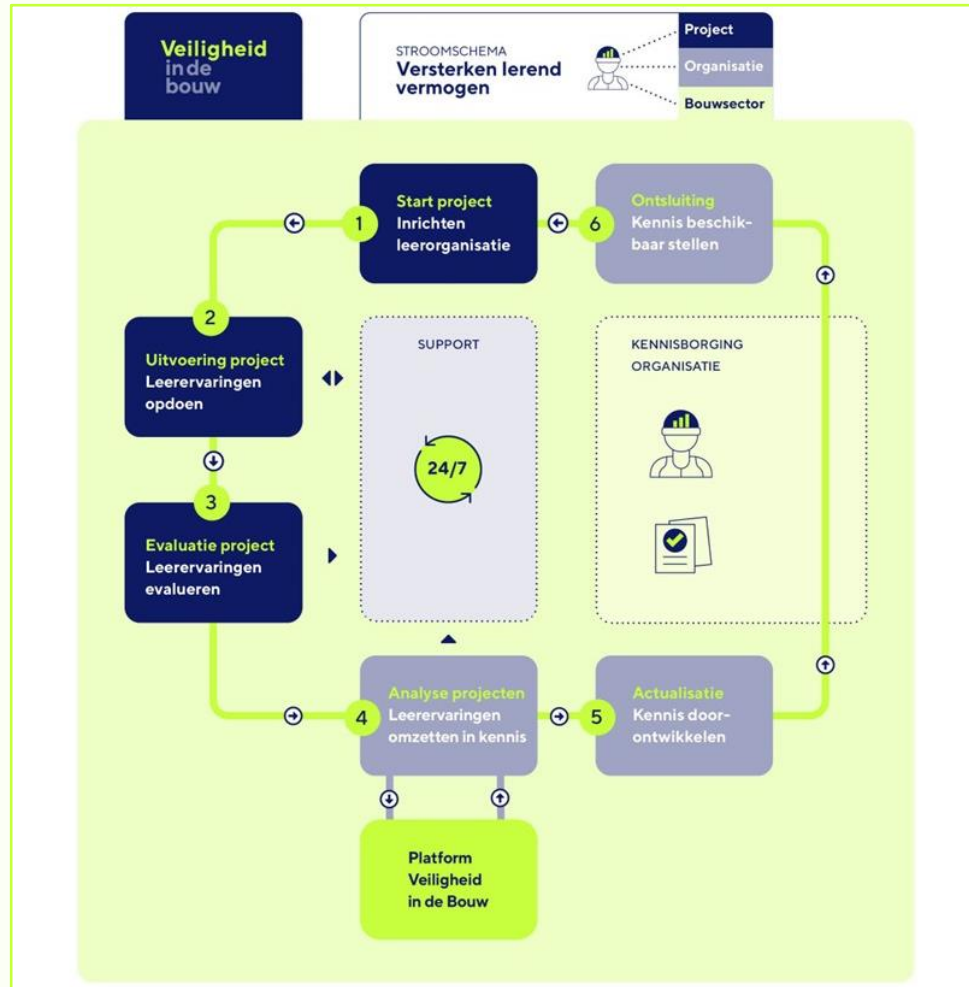

Een veilige werkomgeving leidt tot:

- Meer **werkvreugde**
- **Minder uitval**
- **Gezondere** medewerkers

Dat vinden we belangrijk, want dit leidt tot een aantrekkelijker sector met een beter imago waar meer mensen graag willen werken.

2. Adopteer het stroomschema

Het visualiseert hoe kennis 'stroomt' bij het 'versterken van het lerend vermogen' op drie niveaus:

- **Project**
- **Organisatie**
- **Ontwerp-, bouw- en technieksector**

Langs zes punten:

1. Start project
2. Uitvoering project
3. Evaluatie project
4. Analyse projecten
5. Actualisatie en kennisborging
6. Ontsluiting: kennis beschikbaar stellen

3. Schep de juiste cultuur

KWETSBAAR

DAT IS PAS STOER

Loesje

De start is aandacht en commitment van de top.

Het laten stromen van kennis binnen organisaties en tussen organisaties kan alleen

- In de juiste **cultuur**
- Met een goede **motivatie**
- In een **stimulerende omgeving**
- Vanuit **innerlijke overtuiging**

4. Richt een Veiligheidsplatform op

Het oprichten en inrichten van een Veiligheidsplatform om ongevallen, incidenten en onveilige situaties te:

- Melden
- Analyseren
- Intervenieren
- Monitoren

Gebruikmakend van wat er al is en wat al wordt ontwikkeld.

Tot slot

1. Straal uit 'Waarom we dit doen'
  2. Adopteer het Stroomschema Versterken lerend vermogen
  3. Schep de juiste cultuur
  4. Richt een Veiligheidsplatform op
-

Break-outs

Roze → Blijft hier in theaterzaal

Groen → Body & Mind

Blauw → Rhythm B

Panelgesprek 1

- Henri v.d. Kamp (Bouwend Nederland)
- Jack Smeets (VNconstructeurs)
- Annuska Bloemert (Governance Code Veiligheid in de Bouw en het Opdrachtgeversforum in de bouw)

Panelgesprek 2

- Bob Demoet (Governance Code Veiligheid in de Bouw)
  - Wouter Bijman (NLingenieurs)
  - Dick Stoelhorst (KPCV)
  - Frank Maatjes (Constructeursregister)
-

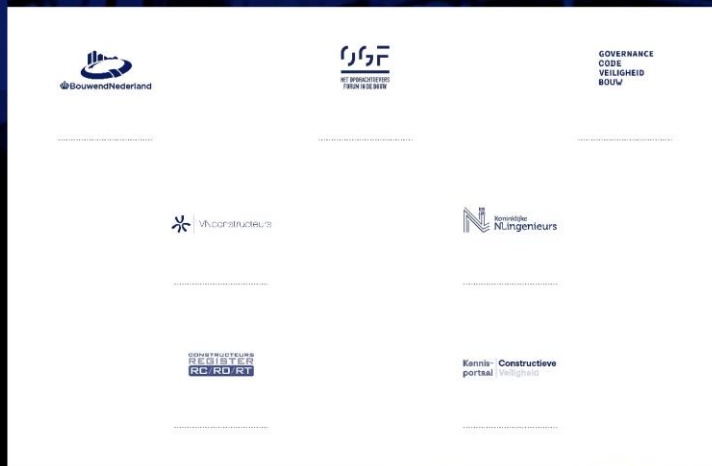
Veiligheid
in de
bouw

MANIFEST

Structureel Veiliger

Van kakafonie naar
samen muziek maken

Wij onderschrijven dit Manifest:

Veiligheid
in de
bouw

Zeven organisaties ondertekenen
het Manifest Structureel Veiliger

MANIFEST

Structureel Veiliger

Van kakafonie naar
samen muziek maken

Veiligheid in de bouw

Veiligheid
in de
bouw

Wij onderschrijven dit Manifest:

☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____
☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____
☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____
☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____
☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____
☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____
☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____
☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____	☐ Ja Naam: _____ Handtekening: _____

Nu jij!
**Zet jouw naam en handtekening op
een van de posters in de foyer.**

Veiligheid in de bouw

info@veiligheidindebouw.nu

www.veiligheidindebouw.nu